Sygn. Akt XVII AmC 4351/12

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodnicząca: Sędzia SO Małgorzata Perdion-Kalicka

Protokolant: sekretarz sądowy Jadwiga Skrzyńska

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2012 r. w Warszawie na rozprawie
sprawy z powództwa Ogólnopolskiego Stowarzyszenia na rzecz ochrony praw konsumentów w Warszawie
przeciwko Genexo Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie
o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. uznaje za niedozwolone i zakazuje Genexo Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o treści **„Wszelkie spory wynikłe z tytułu wykonania zobowiązań związanych z niniejszym Konkursem będą rozstrzygane przez Sąd właściwy według siedziby Organizatora";**

II. zasądza od Genexo Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie na rzecz Ogólnopolskiego Stowarzyszenia na rzecz ochrony praw konsumentów w Warszawie kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. nakazuje pobrać od Genexo Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 600

zł (sześćset złotych) tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony;

IV. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt Genexo Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie.

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka

Sygn. Akt XVII AmC 4351/12

U z a s a d n i e n i e

Powód Ogólnopolskie Stowarzyszenie na rzecz ochrony praw konsumentów w Warszawie wniósł pozew przeciwko Ganex Sp. z o.o. w Warszawie o uznanie za niedozwolone postanowienia wzorca umownego o treści "Wszelkie spory wynikłe z tytułu wykonania zobowiązań związanych z niniejszym Konkursem będą rozstrzygane przez Sąd właściwy według siedziby Organizatora" zawartego w pkt. 7.2.1 Regulaminu konkursu „Bierzesz antybiotyk weź synbiotyk Multilac®" i zakazanie wykorzystywania go w obrocie z konsumentami.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że pozwany w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zorganizował konkurs promocyjny, w oparciu o regulamin konkursu zawierający m. in. objęte pozwem postanowienie – które w ocenie powoda stanowi niedozwoloną klauzulę, gdyż w sposób sprzeczny z prawem narzuca konsumentom właściwość sądu, ponieważ zgodnie z zakwestionowanym postanowieniem sąd właściwy dla siedziby organizatora może w konkretnych sytuacjach nie być sądem właściwym według przepisów k.p.c.; ponadto zakwestionowany zapis wyczerpuje hipotezę niedozwolonego postanowienia umownego wskazanego przez ustawodawcę w art. 385^3 pkt 23 k.c..

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o odrzucenie pozwu – ewentualnie o oddalenie powództwa i zasądzenie od strony powodowej kosztów sądowych na rzecz strony pozwanej. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew, pozwany wskazał, że w rozpatrywanym przypadku znajdzie zastosowanie instytucja tzw. „prawomocności rozszerzonej" uregulowana przez ustawodawcę w art. 479^{43} k.p.c. Klauzule o hipotezach takich samych jak ta, którą zawiera zaskarżone postanowienie zostały już uprzednio wpisane do Rejestru Klauzul Niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK, wobec czego postępowanie należy umorzyć w oparciu o przepis art. 199 §1 pkt. 2 k.p.c. Nadto pozwany podniósł zarzut braku legitymacji procesowej strony powodowej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Pozwany Ganexo Sp. z o.o. w Warszawie prowadzi działalność gospodarczą w zakresie której, zorganizował konkurs pod nazwą „Bierzesz antybiotyk weź synbiotyk Multilac®". Konkurs prowadzony był w oparciu o postanowienia wzorca umownego Regulamin Konkursu „Bierzesz antybiotyk weź synbiotyk Multilac®". W pkt. 7.2.1 Regulaminu znajduje się postanowienie o treści „Wszelkie spory wynikłe z tytułu wykonania zobowiązań związanych z niniejszym Konkursem będą rozstrzygane przez Sąd właściwy według siedziby Organizatora.".

Zgodnie z treścią pkt. 3.1 Regulaminu, konkurs trwał od dnia 14 lutego 2012 r. do dnia 31 marca 2012 r.

Powyższy stan faktyczny był niesporny pomiędzy stronami.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 385^1 § 1 kc postanowienia umowy zawartej z konsumentem nie uzgodnione z nim indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i w konsekwencji rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Uznanie zatem konkretnego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania z konsumentami wymaga stwierdzenia, że spełnia ono łącznie następujące przesłanki:

1. nie zostało uzgodnione indywidualnie z konsumentem, czyli zostało narzucone konsumentowi,
2. nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
3. ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami,
4. ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta.

Badanie abuzywności klauzul, które ma miejsce w postępowaniu przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dokonywane na podstawie art. 479^{36} - 479^{45} k.p.c., ma charakter badania abstrakcyjnego, w oderwaniu od łączącej strony umowy. Oznacza

to, że Sąd ogranicza się w tym postępowaniu tylko do badania postanowienia wzorca, które nie dotyczy głównych świadczeń stron, w kierunku jego zgodności z dobrymi obyczajami i naruszania interesu konsumentów. W szczególności Sąd nie bada czy dane postanowienie wzorca było narzucone konsumentowi, bowiem rozważania w tym kierunku są możliwe jedynie w odniesieniu do umów już zawartych w oparciu o wzorzec, i są analizowane przez sądy powszechne w razie zaistnienia indywidualnego sporu na tle konkretnej zawartej umowy. Natomiast w odniesieniu do wzorców umów analizowanych abstrakcyjnie kwestia ta nie podlega rozpatrywaniu, gdyż już samej istoty wzorców umów lub regulaminów wynika, że są to uregulowania wykreowane jednostronnie przez przedsiębiorcę i które są narzucane konsumentowi a zawarcie umowy w oparciu o nie ma charakter adhezyjny

Wobec tego, że klauzula nie dotyczy także głównych świadczeń stron, to przedmiotem badania Sądu stała się jej ewentualna sprzeczność z dobrymi obyczajami, jak również ustalenie, czy ukształtowane nią prawa i obowiązki stron nie naruszają rażąco interesów konsumenta.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje" to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać więc działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające na niekorzyść od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta" należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny. Mogą tu bowiem wejść w grę także inne aspekty, jak choćby zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp.

Należy także wskazać, że klauzula generalna wyrażona w art. 385^1 § 1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385^3 k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami, zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą

jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385^1 §1 k.c. Stypizowane klauzule stwarzają niejako domniemanie, że ich zamieszczenie w regulaminie rażąco narusza interesy konsumentów a także jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, co nie oznacza, że przedsiębiorca nie może owego domniemania obalić w toku postępowania

Dokonując analizy zakwestionowanej klauzuli umownej, Sąd stwierdził, że pozostaje ona w sprzeczności z dobrymi obyczajami i w konsekwencji rażąco narusza interesy konsumentów.

W świetle zakwestionowanej klauzuli, każdy przypadek sporu pomiędzy pozwanym, a konsumentami został poddany kognicji sądu właściwego dla siedziby pozwanego, niezależnie od tego, która strona umowy występuje z powództwem. Takie rozwiązanie narusza interes konsumenta w sytuacji, gdyby miał przyjąć rolę procesową pozwanego, jako że ogólne zasady postępowania cywilnego przewidują, iż powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania (art. 27 § 1 kpc). Podobnie, interes konsumenta dozna uszczerbku, gdyby wedle przepisów szczególnych postępowania cywilnego byłby on uprawniony do wytoczenia swojego powództwa przed sąd właściwy według właściwości przemiennej. Nie ma wątpliwości, że występowanie przed sądem położonym w odległym miejscu wiąże się z dodatkowymi kosztami z tytułu przejazdu, a także z niedogodnościami osobistymi związanymi przede wszystkim z koniecznością poświęcenia znacznej ilości czasu. Przyjmuje się, że jeżeli konsument byłby w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia wzorca umowy nie było, należy uznać, iż ma ono charakter nieuczciwy (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 25 maja 2010 r., VI ACa 1256/09, LEX nr 785636).

W konsekwencji należy stwierdzić, że badana klauzula narzuca konsumentom właściwość sądu naruszając ich interesy. Naruszenie to należy uznać za rażące, bowiem

utrudnia ono konsumentom dostęp do sądu, co może potencjalnie wpływać na skuteczność obrony praw oraz dochodzenia przez nich swoich roszczeń. Za naruszające dobre obyczaje Sąd uznał ukształtowanie praw i obowiązków między pozwanym a konsumentem w sposób asymetryczny na niekorzyść tego ostatniego.

Nadto, zakwestionowana klauzula umowna mieści się w zakresie hipotezy postanowienia art. 385^3 pkt 23 kc, zgodnie z którym, w razie wątpliwości za niedozwolone uważa się postanowienia umowne narzucające rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy. W świetle ugruntowanego orzecznictwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 lutego 2006 r., sygn. akt I CK 297/2005) naruszenie jednego z postanowień art. 385^3 kc przesądza o jednoczesnym naruszeniu art. 385^1 § 1 kc, który definiuje pojęcie postanowienia niedozwolonego.

Wymienione przyczyny wskazują zdaniem Sądu, na ukształtowanie obowiązków konsumenta w spornym postanowieniu w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, który narusza rażąco interesy tego konsumenta (art. 385^1 § 1 kc). Wobec tego, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone i zakazał wykorzystywania w obrocie z konsumentami zakwestionowanej w pozwie klauzuli umownej na podstawie art. 479^{42} § 1 k.p.c.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych w odpowiedzi na pozew przez pozwanego należy stwierdzić, że w rozpatrywanym przypadku nie zachodzi sytuacja prawomocności rozszerzonej, o której mowa w art. 479^{43} k.p.c.. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 października 2008 r. sygn. akt III CZP 80/08 wskazał, że rozszerzona skuteczność wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone nie wyłącza możliwości wytoczenia powództwa przez tego samego lub innego powoda przeciwko innemu przedsiębiorcy, niebiorącemu udziału w postępowaniu, w którym zapadł wyrok, stosującemu takie same lub podobne postanowienia wzorca, jak wpisane do Rejestru Klauzul Niedozwolonych. Sąd w orzekającym w niniejszej sprawie składzie w pełni podziela wskazane wyżej zapatrywanie Sądu Najwyższego. Sądowi wiadome jest z urzędu, że w Rejestrze Klauzul Niedozwolonych prowadzonym przez Prezesa UOKiK zostały uprzednio wpisane klauzule o hipotezach identycznych z zaskarżoną pozwem, jednakże były one stosowane

przez innych niż pozwany przedsiębiorców, dlatego wytoczenie powództwa przeciwko pozwanemu było w tym przypadku dopuszczalne.

Nietrafny jest także argument pozwanego, że występujące po stronie powodowej stowarzyszenie nie posiada legitymacji procesowej do wytoczenia powództwa. Zgodnie z art. 479^{38}§1 k.p.c. powództwa w sprawach o uznanie wzorca umownego za niedozwolone mogą wytaczać m. in. organizacje pozarządowe, do których zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów. Jak wynika z załączonego do akt sprawy odpisu aktualnego z KRS do celów statutowych stowarzyszenia występującego po stronie powodowej należy m. in. ochrona praw i interesów konsumentów. Wobec powyższego w ocenie Sądu Ogólnopolskie Stowarzyszenie na rzecz ochrony praw konsumentów posiada legitymację procesową do wytaczania powództw w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.

Sąd nie uwzględnił również wniosku pozwanego o połączenie wszystkich skierowanych przeciwko niemu postępowań w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone do jednego postępowania, ponieważ uznał, że każdy z wniesionych pozwów wymaga odrębnej oceny. Dodatkowo z punktu widzenia ekonomii procesowej połączenie wszystkich dotyczących pozwanego spraw do jednego postępowania jest nieistotne - połączenie spraw jest czynnością czysto techniczną i nie powoduje powstania jednej nowej sprawy, co powoduje brak zmian również w zakresie kosztów sądowych.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 108 § 1 k.p.c. obciążając nimi w całości pozwanego stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.. W myśl art. 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c. koszty te stanowiły koszty zastępstwa procesowego w wysokości 360 zł określonej w § 14 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Opłatę sądową w wysokości 600 zł, od wniesienia której powód był zwolniony, Sąd postanowił obciążyć pozwaną na podstawie art. 26 ust 1 pkt 6 oraz art. 113 ust. 4 w

zw. z art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r., nr 167, poz. 1398 ze zm.).

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządzono na podstawie art. 479^{44} § 1 k.p.c., obciążając kosztami pozwaną.

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka